

Az „Emberkereskedelem elleni küzdelem Európában” című egyetemi kurzus bevezetéséről, továbbá annak gyakorlati hasznairól

On the introduction of a university course titled „Combating Trafficking in Human Beings in Europe” and its practical benefits

Antalóczy Péter

Dr. habil PhD, intézetvezető, egyetemi docens,
Károli Gáspár Református Egyetem,
Szociális Munka és Diakónia Intézet
drantaloczy.peter@kre.hu

Nagy Sándor István

Dr. óraadó oktató,
Károli Gáspár Református Egyetem,
Szociális és Egészségtudományi Kar
sandoristvan4@gmail.com

Absztrakt

Cél: Magyarország kormánya 2020-ban elfogadta hazánk emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló nemzeti stratégiáját, amelynek egyik intézkedési célja az emberkereskedelem témakörének a szociális munka felsőoktatási szak tematikájába való integrálása.

Módszertan: Ennek végrehajtása érdekében a Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztály Emberkereskedelem Elleni és Horizontális Ügyek Osztályának munkatársai a Magyar Rektori Konferencia közreműködésével szakmai egyeztetést folytattak a szociális munka szakot működtető karok és tanszékek részvételével.

Megállapítások: A téma fontosságát felismerve a Károli Gáspár Református Egyetem Szociális és Egészségtudományi Karának vezetése – hazánkban úttörő módon – a 2021/2022. tanév első szemeszterében kifejezetten az emberkereskedelem elleni küzdelemre fókuszáló, önálló kurzust indított annak érdekében, hogy a hallgatók minél szélesebb ismereteket kapjanak.

Érték: Az újonnan bevezetett tárgy tematikája a Belügyminisztérium illetékes osztályával szoros együttműködésben került kialakításra. Az emberkereskedelem elleni küzdelem tantervébe való bevezetése további reflexiókat igényel.

Kulcsszavak: emberkereskedelem elleni küzdelem, szociális munka, áldozatsegítés, oktatás, tantárgy

Abstract

Aim: In 2020, the Hungarian Government adopted Hungary's national strategy on combating trafficking in human beings, of which one of the goals is to integrate the topic of trafficking in human beings into the topics of higher education of social workers.

Methodology: In order to implement this, the staff of the Department for European Cooperation Unit for Counter Trafficking and Horizontal Issues within the Ministry of Interior and the Hungarian Rectors' Conference held a professional consultation with the participation of the faculties and departments offering majors in the field of social work.

Findings: The topics of the subject will be developed in a close cooperation with the competent department from the Ministry of Interior.

The integration of the combat against trafficking in human beings as a subject in the curriculum requires further reflection.

Value: Recognizing the high importance of the topic, the leadership of the Faculty of Social and Health Sciences of the Károli Gáspár University of the Reformed Church, in Hungary, as of a pioneering way, in 2021/2022, launched an independent course in the first semester with a specific focus on the combat against trafficking in human beings in order to provide students with the widest possible knowledge.

Keywords: trafficking in human beings, social work, victim assistance, education, subject

Az emberkereskedelem törvényi tényállása

Vajon mi juthat eszünkbe akkor, amikor meghalljuk az emberkereskedelem kifejezést? Laikusként – talán a legtöbben történelmi tanulmányaikból és filmes élményeikből felderengő képek mellett – jobb esetben egy olyan tiltott, büntetendő tevékenységre asszociálnak, amelyek egyértelműen egy negatív cselekménysort jelenítenek meg. A legtöbben valószínűleg az embercsempészsre gondolnak elsőként mint az emberkereskedelemmel egyenértékű cselekvésre, azonban meg kell jegyeznünk, hogy ez utóbbi nem az embercsempészs szinonimája. A két bűncselekmény közötti markáns különbség az, hogy az emberkereskedelem többnyire az áldozat akarata ellenére fenyegetés és kényszer alkalmazásával, illetve a sértett helyzetét kihasználva történik, addig az embercsempészet esetén a csempészt személy az adott államba úgy kíván belépni, hogy annak jogi feltételei nem állnak fenn. Erről magának az illetőnek is tudomása van, éppen

ezért akár hatalmas összeget is kifizet, vagy egyéb ellenszolgáltatást nyújt, hogy ily módon segítse az illegális határátlépést (Póczik, 2021).

Más esetekben – sajnos még a szakemberek körében is – csak homályos ismeretekről, vagy éppen a probléma látens természete miatt, eleve nagyobb ismerethiányról beszélhetünk.

Jogásként viszont felidézhetjük, hogy az emberkereskedelem egy olyan büntető anyagi jogi törvényi tényállás, amelyben a meghatározott elkövetési magatartásokat Magyarországon a jogalkotó büntetni rendeli. Ugyanez az állítás igaz a fejlett társadalmi berendezkedéssel rendelkező külföldi országok jogalkotására is.

Magyarország Alaptörvénye a III. cikk (1) bekezdésében egyértelműen rögzíti, hogy az emberkereskedelem tilos tevékenység. Ezzel összefüggésben a hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 192. §-a szerint büntetni rendeli az emberkereskedelmet megvalósító cselekményeket. A hazai jogszabályi környezet alapján emberkereskedelmet valósít meg, aki mást elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad, átvesz, vagy ezek érdekében szállít, elszállásol, elrejt vagy másnak megszerez. Továbbá, aki mást rendszeres előny szerzése céljából munkavégzésre, munka jellegű tevékenység végzésére, egyéb szolgáltatásra, vagy jogellenes cselekmény folytatására megtévesztéssel, a sértett nevelésével, felügyeletével, gondozásával, gyógykezelésével kapcsolatos, illetve a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve, vagy a sértett kiszolgáltatott helyzetét kihasználva rábír, vagy erőszakkal, fenyegetéssel kényszerít, szintén bűncselekményt követ el.

A fenti cselekmény magába foglalja mások prostituálását és a szexuális kizsákmányolás más egyéb formáit. Továbbá ide soroljuk még a kényszermunkát, a rabszolgatartást, mások leigázását, illetve az emberi test szerveivel való visszaélést.

Fentiek alapján láthatóvá válik, hogy az emberkereskedelem fogalma mögött nem kizárólag adás-vételi tevékenység áll, a jogi-szociológiai fogalom ezen már jelentősen túlnőtt. Éppen ezért a delictum elkövetési magatartásait összegzően leginkább a kizsákmányolás kifejezéssel lehetne pontosabban meghatározni, ugyanis nem az elkövetési magatartások tanúsítása, hanem a cselekmény célzata az irányadó. Ez korábban a prostitúció volt, amelyet napjainkra felváltott a kizsákmányolás. Maga az emberkereskedelem kifejezés a bűncselekmény egy bizonyos részét jellemzi, a kizsákmányolási célzat abban nem jelenik meg (Hollán, 2013).

Az emberkereskedelem delictumának jogi tárgyaként kétséget kizáróan az ember személyi szabadságához fűződő társadalmi érdek jelölhető meg. A cselekmény

passzív alanya, vagyis sértettje bárki lehet, nemre, korra, állampolgárságra vagy bármely más jellemzőre tekintet nélkül; az elkövetés pedig csak szándékosan valósulhat meg.

Elkövetési magatartásként a Btk.-ban más eladását, megvásárlását, elcserélését, átadás-átvételét, szállítását, elszállásolását, megszerzését, illetve elrejtését jelöli meg. A pontosság kedvéért minimális jelleggel ki kell térnünk a polgári jog szabályaira is, miszerint adásvétel tárgya kizárólag dolog lehet, tehát természetes személy eladása, illetve megvásárlása nem lehetséges, az erre irányuló szerződés semmisnek minősül.

Elcserélés vonatkozásában megjegyezzük, hogy ilyenkor a „tulajdonosok” cserélnek ki két természetes személyt, azaz a bűncselekmény elkövetésével érintett két sértettet.

Átadás-átvételtől abban az esetben beszélhetünk, amikor a sértett személy más „hatalma” alá kerül, és e mellett ellenszolgáltatás nyújtására is sor kerül. A többi jelzett elkövetési magatartás (szállítás, elszállásolás, megszerzés, elrejtés) általánosságban előkészületi magatartásnak tekinthetők, azonban a jogalkotó e jellegüktől megfosztva ezeket az emberkereskedelem elkövetési magatartásai közé emelte (Belovics, Molnár & Sinku, 2014).

A bűncselekmény elkövetése vonatkozásában ügynevezett minősítő körülményeket is meghatározott a jogalkotó. Ilyen lehet például – a teljesség igénye nélkül – a sértett sanyargatásával, a hivatalos személy minőség felhasználásával, vagy több ember sérelmére történő elkövetés. Még súlyosabban büntetendő a cselekmény, amennyiben azt tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el, vagy ha a bűncselekmény különösen súlyos hátrányt vagy életveszélyt okoz.

Az emberkereskedelem büntetőjogi tényállása tekintetében meg kell jegyeznünk, hogy határokon átívelő formájában az illegális migráció egyik megjelenési formájaként is definiálhatjuk, viszont a hasonlóság ellenére mégsem azonos az embercsempészettel, mint ahogyan arra az előzőekben is utaltunk.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem

Az emberkereskedelem súlyosan sérti az emberi szabadságot, a méltóságot és az egyenlőséget, vagyis azokat az alapvető emberi jogokat, amelyeket többek között az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Európai Unió Alapjogi Chartája és az Európai Unió működéséről szóló szerződés is fokozott védelemben részesít.

Ahogy az az Európai Bizottság kiadványa ([URL1](#)) is rögzítette, az emberkereskedelem elleni küzdelem szempontjából fontos kihívás, az Európai Unió és tagállamai számára pedig prioritásként kezelendő kérdés az összehangolt, multidiszciplináris fellépés.

A nemzetközi szervezett bűnözés elleni harc fontos mérföldkövének tekintetjük a Palermói Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény), amelynek célja az volt, hogy a nemzetközi szervezett bűnözés tekintetében megvalósulhasson egy hatékony, összehangolt együttműködés, illetve a közös preventív fellépés is ezen a területen.

Az Egyezmény alapján az azt elfogadó országok a szervezett bűnözői csoportban történő közreműködést és részvételt – természetesen több más cselekmény mellett – bűncselekményre nyilváníthatják.

Az előírt cél szerint az emberkereskedelem ellen történő fellépés, illetve megelőzés során különös figyelmet kell fordítani a gyermekek és a nők védelmére. Az áldozatokat óvni és támogatni szükséges, amely az Egyezményt elfogadó államok együttműködését is megkívánja, mindezek mellett természetes, hogy az egyes országok önállóan is tesznek a közösen kitűzött cél megvalósulásáért.

Ennek eleget téve Magyarország Kormánya folyamatos jelleggel keresi az együttműködési lehetőségeket mind a hazai, mind pedig a nemzetközi partnerekkel egyaránt. Országunkban a Belügyminisztérium felel az emberkereskedelem elleni fellépés összehangolásáért ([URL2](#)).

Hazai helyzetkép

Az emberkereskedelem tekintetében Magyarország egyszerre minősül küldő és tranzit országnak, ugyanis a szexuális kizsákmányolás céljából legfőképp Hollandiába, Svájcba, Ausztriába, Belgiumba és Németországba csempésztett nők és lányok esetében sajnálatos módon mindkét szerep megvalósul ([URL3](#)). Több felmérés szerint is Magyarország elsősorban tranzitországnak minősül a Romániából, Ukrajnából, Bulgáriából, főként Nyugat-Európába és az Egyesült Államokba irányuló szexuális kizsákmányolást célzó emberkereskedelem tekintetében (Európai Bizottság, 2013).

Az előbbieket érvényesek a munkahelyi kizsákmányolásra irányuló emberkereskedelem vonatkozásában is, amelynek fő célországai Németország, Ausztria, Spanyolország, az Egyesült Királyság, Kanada és az Egyesült Államok. Az áldozatok többsége az emberkereskedelem által leginkább veszélyeztetett csoportokból kerül ki, különösképpen Magyarország észak-keleti részén élő, aluliskolázott és rossz anyagi körülmények között élő fiatal felnőttek, főként 14–30

év közötti lányok és nők köréből. A házi rabszolgaság áldozatai többnyire az 50 év feletti, aluliskolázott, munkanélküli, nem ritkán különböző szenvedélybetegségekkel is küzdő férfiak közül kerül ki.

Az emberkereskedelem veszélye legfőképpen abban rejlik, hogy az elkövetők az áldozatok kiszolgáltatott és hátrányos helyzetével visszaélve, anyagi haszonszerzés céljából olyan jól körülhatárolható üzleti modellt építenek ki, amely viszonylag alacsony kockázattal, ellenben magas jövedelmezőséggel jár. Becslések szerint csak a szexuális kizsákmányolás éves szinten 14 milliárd euró hasznot termel az Európai Unióban jelenlévő bűnözői csoportok számára (Európai Bizottság, 2013).

Az emberkereskedelem rohamosan növekvő tendenciáit figyelembe véve kijelenthetjük, hogy korunk egyik legaggasztóbb, és globális természete miatt legkiterjedtebb bűncselekményével állunk szemben.

Az emberkereskedelem magyarországi áldozatai jellemzően rendkívül rossz pszichoszociális állapotot tükröznek, hiszen többszörösen hátrányos helyzetből kiindulva, függőségben szocializálódtak, ezzel egyidejűleg személyes önállóságuktól és/vagy döntéshozatali képességüktől megfosztva az elkövetők kizsákmányolják őket.

Véleményünk szerint az emberkereskedelem elleni küzdelem egyik legnagyobb akadályja lehet, ha a szociális szférában dolgozó szakemberek kellő ismeretek hiányában egyáltalán nem vagy csak rosszul képesek beazonosítani az áldozatokat. Ezzel összefüggésben problémát jelenthet, ha a szakemberek nincsenek felkészülve az áldozatokkal való találkozásra, mivel nem ismerik az emberkereskedelemre utaló jeleket, vagy a kliensi körben nem is fókuszálnak erre a jelenségre. Márpedig az áldozatokat csak átfogó, hosszú távú viszszailleszkedési programmal lehet rehabilitálni, amely figyelembe veszi azok hátrányos vagy halmozottan hátrányos élethelyzetét. A munka eredményességét nagyban befolyásolja a rendelkezésre álló anyagi források nagysága, illetve az áldozatok együttműködési készsége. Sajnálatos módon az áldozatok visszatérésre vonatkozó tervei nem mindig valósulnak meg, mivel a konzultációk során többnyire azt mondják, amit hallani akarnak tőlük. Éppen ezért a sikeres rehabilitáció érdekében megalapozott és átfogó segítségnyújtási mechanizmusra van szükség, mivel ennek hiányában az áldozatok közül sokan ismét áldozattá válnak.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem megjelenése a hazai felsőoktatásban

Az emberkereskedelem jelenségének a szociális munka felsőoktatási szak tematikájába történő integrálása az 1046/2020. Korm. határozattal elfogadott emberkereskedelem elleni nemzeti stratégia 2020–2021. évi intézkedési tervének I.5.1. pontja alapján kezdődhetett meg, amely alapján a hazai felsőoktatásban prioritásként szükséges kezelni a kifejezetten az emberkereskedelem elleni küzdelem témájára fókuszáló kurzusok létrehozását.

A Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztály Emberkereskedelem Elleni és Horizontális Ügyek Osztályának osztályvezetője, egyben szakmai főtanácsadója, dr. Jakubovich Nóra Tamara a Magyar Rektori Konferencia szervezésében több online egyeztetést is folytatott azon felsőoktatási intézmények vezető oktatóival, amelyekben szociális munkás képzés folyik, s mint ilyenek, közvetve vagy közvetlenül, de kapcsolódhatnak az emberkereskedelem elleni küzdelem bármely szereplőjéhez. A komplex és hatékony fellépés érdekében elengedhetetlen a szoros együttműködés mind az áldozatokkal, mind pedig a bűnüldöző szakemberekkel, és nem utolsósorban az úgynevezett „segítő” szakmák képviselőivel, mint az egyházi vagy világi szociális munkások, szociológusok, ápolók, orvosok, pszichológusok, lelkipásztorok. Az egyeztetések folyamán főként arra kerestük a választ, hogy miként lehetne az emberkereskedelem elleni küzdelem témáját integrálni a szociális képzést folytató felsőoktatási intézmények tanrendjébe úgy, ahogyan azt a 2020-ban elfogadott nemzeti stratégia is előírja. Kétségtelen, hogy erre több megoldás is kínálkozik, melyek gyakorlati megvalósulása tekintetében olykor jelentős különbségek mutatkoznak. Ilyen megoldás lehet, ha egy konkrét tárgyon belül csak néhány óra erejéig foglalkozik az oktató a témával; viszont megint más, ha a mintatanterv módosításával új, önálló és kötelező tárgyként kerül bevezetésre az adott kurzus. Ebből az következik, hogy az adott tárgy felmenő rendszerben jelenik meg a képzésben, amit a későbbiek során minden hallgatónak teljesítenie kell.

Megjegyezzük, hogy ez utóbbi időigényesebb folyamatot jelent, mivel a javaslatot jóvá kell hagynia az adott intézmény döntéshozó testületeinek. Ettől megint csak eltérő megoldás lehet az önálló tárgyként, viszont a hallgatók számára szabadon választhatóként meghirdetett kurzus, amelynek az az előnye, hogy a képzés során bármikor meg lehet hirdetni, illetve bármely hallgató számára rugalmasan hozzáférhetővé lehet tenni. Véleményünk szerint erős érv szól az önálló tárgy meghonosítása mellett, mivel ily módon sokkal alaposabb és elmélyültebb ismeretátadásra van lehetőség.

A Károli Gáspár Református Egyetem Szociális és Egészségtudományi Karának vezetése a stratégia nemzeti és nemzetközi szintű fontosságát felismerve, hazánkban úttörő módon, a 2021/2022. tanév első szemeszterében kifejezetten az emberkereskedelem elleni küzdelemre fókuszáló, önálló kurzust indított annak érdekében, hogy a hallgatók minél szélesebb képzésben részesüljenek.

A Belügyminisztérium Európai Együttműködési Főosztály Emberkereskedelem Elleni és Horizontális Ügyek Osztálya üdvözölte a Károli Gáspár Református Egyetem kezdeményezését, majd ezt követően személyes egyeztetésen került sor az újonnan induló tárgy kereteinek kidolgozására. Ennek folyamán sor került az együttműködő felek szakmai véleménycseréjére, a koncepciók közös felvázolására, amelynek következtében a kurzus kidolgozásáért felelős oktató az egyeztetés alapján, illetve saját releváns szakmai tapasztalatának és jogi ismereteinek felhasználásával, megfelelő módon megalkotta az „*Emberkereskedelem elleni küzdelem Európában*” című szabadon választható tárgy tematikáját.

A tantárgy elsajátításának célja, hogy a részt vevő hallgatók megismerjék az emberkereskedelmet mint bűncselekményt, az áldozatsegítés módszertanát, figyelemmel a vonatkozó jogszabályokra és a kialakult gyakorlatra. Az egyes témakörök kialakításakor kiemelt hangsúlyt fektettünk arra, hogy a szociális munkás és szociálpedagógus hallgatók megismerjék és megértsék az emberkereskedelem elleni küzdelem fontosságát és az azzal kapcsolatos szakmai protokollt. Az oktatás keretében sor került az emberkereskedelemmel kapcsolatos büntetőjogi tényállások ismertetésére, illetve az áldozatsegítés különböző módszereinek bemutatására, annak érdekében, hogy az általunk képzett szakemberek minél inkább felismerjék, milyen fontos szerepet játszanak a probléma kezelésében. Az előadások folyamán ismertettük az emberkereskedelem nemzetközi és magyarországi vonatkozású jogszabályi környezetét, illetve az ezekhez kapcsolódó alapfogalmakat. Nagy figyelmet fordítottunk az emberkereskedelem áldozatai azonosításának rendjére, az áldozattá válásra utaló jelek bemutatására, továbbá az áldozatsegítés elveinek, módjának, folyamatának, lehetőségeinek és gyakorlatának ismeretére egyaránt. Ennek során külön is kitértünk az emberkereskedelem áldozatai számára biztosított támogatási, ellátási és reintegrációs formákra, illetve a gyermekek veszélyeztetettségére, a család, illetve a felnőttek krízishelyzetét észlelő jelzőrendszer működtetésére, különös tekintettel a család- és gyermekjóléti szolgálatok munkájára.

A hallgatók megismerték az emberkereskedelem büntetőjogi tényállását és az emberkereskedelem főbb típusait (a munkacélú, illetve a szexuális kizsákmányolást) is. A tárgy oktatója továbbá részletesen is bemutatta az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálatot, illetve az Áldozatsegítő Szolgálat

által nyújtott segítő lehetőségeket, illetve a személyes gondoskodást nyújtó, azonosítást végző szervként nevesített szolgáltatókat.

A további előadások során kifejtésre került az emberkereskedelem áldozatává válásának jelei, az áldozatazonosítási módszertan, valamint az áldozatokkal történő kommunikáció módszertana.

Az előadások során több, a témában kompetensnek tekinthető vendégelőadó is megosztotta ismereteit az érdeklődő hallgatókkal.

Szilágyi Attila rendőr főhadnagy, a Zsaru Magazin korábbi kiemelt főreferense, aki jelenleg az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálatának kiemelt főreferenseként teljesít szolgálatot, az elmúlt nyolc évben bünygyi újságíróként szerzett tapasztalatait ismertette. A főreferens több tucat cikket publikált a témában, több helyszínen személyesen is megjelent, így első kézből tapasztalhatta meg a helyszínen intézkedő rendőrök mellett az emberkereskedelem-bűncselekmény elkövetését, és ismerhette meg az áldozatok szomorú történeteit. Szilágyi Attila az általa tartott előadás során az emberkereskedelem elleni küzdelem rendőri, bünygyi kommunikációjának jelentőségére helyezte a hangsúlyt. Előadásának egyediségét az is jól mutatta, hogy egy személyben adhatta át mind a rendőri, mind az újságírói szemléletmódját, amely rendkívül egzakt, speciális betekintést nyújtott a hallgatók számára. Szakmai tapasztalatai alapján az előadó hivatásos rendőrként, az újságírók eszközeivel és küldetésstudatával pontosan, láthatóan, összefüggéseiben beszélhetett a szóban forgó jelenségről. Korábbi tudósításai során az emberkereskedelmet, illetve a hozzá kapcsolódó más bűncselekményeket médiabemutatásra alkalmas módon úgy vázolta, hogy abban összegezte a különböző rendőri területeken (felderítő, nyomozó, vizsgáló, értékelő-elemző, vezető, illetve bevetési területen) dolgozók rész munkáit. Az előadó a rendőri oldalon túl a vizsgált területet elkövetői és áldozati aspektusból egyaránt bemutatta, ennek során beszélt az áldozattá válás okairól, folyamatáról, az abból eredő kiszolgáltatottságról. Egyfajta érzékenyítést, megértést közvetítve kiemelte annak fontosságát, hogy a hallgatók leendő segítő munkájuk során, vagy pusztán normakövető állampolgárként is felismerjék és megértsék a segítségére szoruló embertársaikat.

Petrus Mihály MBA, teológus, lelkigondozó a Bibliában található példabeszédeken keresztül a keresztény vallások és értékrendek emberkereskedelem elleni küzdelem vonatkozásában fennálló fontosságáról adott át ismereteket, többek között kitért arra is, hogy a hit nem csupán a megelőzésben, hanem az áldozatok utógondozásában, a társadalomba történő reintegrációjában is fontos szerepet játszik. Bibliai példákön keresztül mutatta be, hogy már az idők kezdetén is fennállt bizonyos korlátozás az emberek életében, ami már az első emberpár esetében is láthatóvá vált. Bemutatásra került az ókori Egyiptom, illetve az ott

folytatott rabszolgatartó tevékenység, illetve a zsidó nép szolgaságból történő kiszabadítása. Az előadó végül Jézus életéből vett példákkal is alátámasztotta a korábbi tételeket.

De Coll Ágnes, a Magyarországi Baptista Szeretetszolgálat ([URL4](#)) emberkereskedelem elleni küzdelem programjának vezetője előadásában ismertette az úgynevezett védett házak országos rendszerének áldozatsegítő szerepét. Több példán keresztül mutatta be azt, hogy a gyakorlatban hogyan, milyen eszközökkel tudnak az áldozatoknak segíteni. Az előadás során a hallgatók megismerhették, hogy gyakran milyen jelentős különbségek mutatkoznak az áldozatok között; ennek megfelelően a segítségnyújtás technikája is eltérő lehet. A Magyarországi Baptista Szeretetszolgálat ez irányú tevékenységét az előadó több gyakorlati példával, valós esetek bemutatásával tette érthetővé. A hallgatók előtt az is világossá vált, hogy munkatársainak gyakran más és más „kimenekítési tervet” kell felállítani az eredményes kiszabadítás érdekében. Több esetben a tervek sikerességét maga az élet által produkált szituáció hozta meg, viszont az eredményhez összehangolt team munkára van szükség.

Ezen túlmenően a hallgatók betekintést nyertek a nemzetközi együttműködési projekteken rejlő tényleges lehetőségekbe, többek között a magyar állampolgárok külföldi országból történő hazamenekítésének részleteibe is. Tapasztalataink alapján a hallgatók rendkívül nyitottan és nagy érdeklődéssel fogadták az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló új kurzust.

Az elsajátított ismeretekről beadandó dolgozatban adtak számot, amelynek témái között megjelentek az előadásokkal kapcsolatos kérdések. Ilyen volt például az emberkereskedelem fogalmának meghatározása a Palermói Jegyzőkönyvben foglaltak figyelembevételével, a munkacélú, illetve a szexuális kizsákmányolás sajátosságainak bemutatása, a segítő szervezetek bemutatása, az áldozattá válás jeleinek bemutatása, az áldozatokkal történő kommunikáció, vagy a Baptista Szeretetszolgálat tevékenységének bemutatása. Rendőri kommunikációs témában az áldozattá válás jellemzőivel kapcsolatos, továbbá gyakorlati megközelítést célzó feladatok közül választhattak a hallgatók.

Figyelemmel a hallgatók médiaérzékenységére, több témát a közelmúltból vett híradások, vagy más egyéb műalkotások elemzésével dolgoztak fel. Ilyen volt például a „Csicska” című magyar rövidfilm, a „Viktória – a zürichi expressz” című svájci filmdráma, az „Egy nő fogságban” című magyar dokumentumfilm, vagy akár az „Elrabolva” (Taken) című amerikai-francia akciófilm. Az elemzésre választható könyvek között megtalálhattuk „Munk Veronika: Kéjútca – magyar szex euróért”, illetve „Rachel Moran: Kifizetve: Utam a prostitúción át” című könyveket is.

Összegzés

Az első „Emberkereskedelem elleni küzdelem Európában” című kurzus egyértelműen pozitív fogadtatásra talált a hallgatók körében, amelyet a résztvevők kiugró száma (64!) is igazolt. A szóban forgó tárgy az összes évfolyamon, mind a nappali, mind a levelező munkarendű képzésben meghirdetésre került, pontosan azért, hogy a lehető legszélesebb körben elérhetővé váljon. Az előadások megtartására online formában került sor, az egyetem által a COVID–19-világjárvány miatt, a már korábban is alkalmazott Microsoft Teams internetes felületen. A tárgy mindösszesen 12 kontakt óra időkeretet ölelt fel, amelyen a hallgatók közel 100%-a folyamatosan jelen volt. Ez utóbbi adat önmagában is jelzésértékűnek tekinthető. A tárgy első alkalommal szabadon választható formában került meghirdetésre, mivel időben ez bizonyult a leginkább hatékony megoldásnak; viszont további reflexiót igényel, hogy miként érdemes a tantárgyi struktúrába még jobban beilleszteni.

Felhasznált irodalom

- Belovics E., Molnár G. M. & Sinku P. (2014). *Büntetőjog II. Különös Rész*. HVG-Orac Kft.
- Belügyminisztérium (2021). *Együtt az emberkereskedelem ellen. Tanszéglet a szociális munkások képzését végző egyetemi tanszékek számára*. Belügyminisztérium Emberkereskedelem Elleni és Horizontális Ügyek Osztálya.
- Európai Bizottság (2013). *Az emberkereskedelem áldozatainak uniós jogai*. Európai Unió Kiadóhivatala.
- Hollán M. (2013). *Az emberkereskedelem elleni nemzeti büntetőjogi fellépés nemzetközi jogi alapjai és alapjogi korlátai*. Munkabeszámoló.
- Póczik Sz. (2021). *Embercsempészség, nemzetközi bűnügyi együttműködés, ítélethozatal*. *Belügyi Szemle*, 69(10), 1851–1868. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.10.12>

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Európai Unió Alapjogi Ügynökségének 2014. évi kiadványa*. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-guardianship-children_en_0.pdf
- URL2: *Emberkereskedelem elleni küzdelem*. <https://emberkereskedelem.kormany.hu/intezmenyi-keretek>

URL3: *Stratégiai tervdokumentum*. https://emberkereskedelem.kormany.hu/download/4/d7/70000/Emberkereskedelem%20elleni%20nemzeti%20strat%C3%A9gia%202013-2016_kiadv%C3%A1ny.pdf

URL4: *Baptista Szeretetszolgálat*. <http://www.baptistasegely.hu/>

Alkalmazott jogszabályok

2006. évi CII. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezménynek az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve kihirdetéséről

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Antalóczy P. & Nagy S. I. (2022). Az „Emberkereskedelem elleni küzdelem Európában” című egyetemi kurzus bevezetéséről, továbbá annak gyakorlati hasznairól. *Belügyi Szemle*, 70(2), 371–382. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.2.9>